

MUTYZM WYBIÓRCZY

Dlaczego to dziecko nie mówi.....?

Bartek ma 5 lat i od początku edukacji w przedszkolu nie odzywa się ani do dzieci, ani do pań nauczycielek. Ma jednego kolegę, z którym bawi się najchętniej, ale nie rozmawia z nim. Bartek ma smutną, nieruchomą buzię. Nie odpowiada na pytania, nie śpiewa piosenek, nie mówi wierszyków. Nie lubi, gdy pani na niego patrzy. Nie zgłasza potrzeby pójścia do toalety. W domu jest zupełnie innym dzieckiem. Pełen energii, rozgadany, wesoły, wszędzie go pełno. Ma dużo wiadomości i wiele zainteresowań. Potrafi wypowiadać mądre i ciekawe opinie.

Mutyzm wybiórczy (zwany również selektywnym) to zaburzenie lękowe.

Występuje ono u dzieci, u których zdolność mówienia jest prawidłowo rozwinięta.

Dzieci, u których występuje mutyzm wybiórczy swobodnie rozmawiają w domu z rodzicami i rodzeństwem, natomiast nie odzywają się w przedszkolu i w szkole, nie nawiązują kontaktu z dziećmi i nauczycielami, a także osobami z dalszej rodziny, sąsiadami i znajomymi rodziców.

Zaburzenie to pojawia się najczęściej u dzieci między 3 a 5 rokiem życia, lecz niestety jest lekceważone przez lekarzy rodzinnych, nauczycieli przedszkola oraz rodziny zgodnie z powiedzeniem: „jest taki mały i nieśmiały, ale wyrośnie z tego!”.

Niektóre dzieci z mutyzmem wybiórczym mają również problemy z jedzeniem posiłków i piciem na terenie przedszkola, szkoły, a także z sygnalizowaniem potrzeb fizjologicznych i korzystaniem z toalety. Nie lubią fotografowania. W czasie zajęć ruchowych zachowują się niezgrabnie, ich ruchy są spowolnione, sztywne, choć są to dzieci sprawne motorycznie. Czują się bardzo niekomfortowo w sytuacjach ekspozycji społecznej, gdy ktoś mówi do nich, zadaje pytania i oczekuje odpowiedzi, a także, gdy są w centrum uwagi grupy przedszkolnej, klasy, czy grupy dorosłych np. podczas uroczystości przedszkolnej lub szkolnej. Odbierają te sytuacje jako zagrożenie, a to powoduje u nich silny lęk i blokadę.

Charakterystyczne cechy w zachowaniu dziecka z mutyzmem wybiórczym w sytuacjach społecznych poza domem:

- trudności w nawiązaniu kontaktu wzrokowego, unikanie wzroku, opuszczanie głowy,
- brak widocznych emocji na twarzy: uśmiechu, zaciekawienia – „kamienna twarz”,
- w sytuacjach społecznych czują silny niepokój, który mogą próbować rozładować poprzez ssanie palców, obgryzanie paznokci, powtarzanie jakiejś czynności, lub poprzez całkowite znieruchomienie,
- nie lubią zmian w swoim otoczeniu, które wzmacniają uczucie niepokoju i lęku,
- są czasem nadwrażliwe na dotyk, zapach, hałas, temperaturę,
- w czasie zajęć grupowych są bierne, nie angażują się w żadne czynności lub wykonują je mechanicznie,
- nie odpowiadają na „cześć”, same także mają trudność w witaniu się, mówieniu „cześć”, „dzień dobry”.

Należy pamiętać, że dzieci z mutyzmem wybiórczym mają także inne zaburzenia lękowe np. czują lęk przed burzą, ciemnością, obcym psem, kotem, owadami oraz wodą w basenie lub morzu.

Wczesna diagnoza i terapia mogą przyczynić się do poprawy funkcjonowania dziecka. Dzięki temu dziecko uniknie izolacji społecznej, a w przyszłości zaburzeń typu depresyjnego. Istotne jest zatem, aby rodzice, lekarze i nauczyciele jak najwcześniej sygnalizowali problem i podjęli odpowiednie działania.

Praca terapeutyczna z dzieckiem z mutyzmem wybiórczym wymaga czasu, cierpliwości i świadomości zarówno rodziców, jak i terapeuty i nauczycieli, że jest to proces, oparty na wykonywaniu małych, ale ważnych kroków w rozwoju emocjonalnym i społecznym dziecka, które powinny doprowadzić je do całkowitej poprawy.

Strategie postępowania z dzieckiem z mutyzmem wybiórczym powinny być dostosowane do dziecka, jego możliwości psychofizycznych, zainteresowań a także jego sytuacji życiowej i rodzinnej.

Taki program terapii dziecka „szyty na miarę” powinien zostać opracowany przez specjalistów, którzy posiadają odpowiednie szkolenie z zakresu mutyzmu wybiórczego, a także doszkalają się we własnym zakresie. Ich rolą jest nie tylko praca terapeutyczna z dzieckiem z mutyzmem wybiórczym i jego rodziną, ale także przygotowanie nauczycieli dziecka do pracy z nim na terenie przedszkola i szkoły.

mgr Katarzyna Szyszka – pedagog, terapeuta pedagogiczny, specjalizuje się w diagnozie i terapii zaburzeń i odchyleń rozwojowych dzieci w wieku przedszkolnym, dysleksji rozwojowej, moczenia nocnego i mutyzmu wybiórczego.